

Z WILBER

— Dlouho již očekávané divadlo "Čeští harfenisté" anebo "Hrobař a karbaník," obraz ze života se zpěvy ve dvou odděleních, které bylo dříve pro deštivé a nepříznivé počasí odloženo, sehráno bylo minulou sobotu dne 17. t. m. Večer byl velmi příjemný, takže nebylo žádné překážky, proč by se neomhla každý dostavit a proč by neomhla být velká návštěva. Divadelní sezona chýlí se ku konci, ale budeme snad mít příležitost vidět ještě jedno české představení, o němž později budeme moči přinésti podrobnější zprávu. Výše jmenované představení, jež bylo sehráno v dolní operní síni pp. Richtářka a Paška, zdařilo se v každém ohledu pěkně a těšilo se velké návštěvě, neboť ti, kdož se na tento den dostavili, nelitovali toho, neb se příjemně pobavili a každý byl dokonale uspokojen. "Čeští harfenisté" anebo "Hrobař a karbaník," je roztočným a poučným obrázkem ze staré vlasti a ukazuje, jak synáček, jenž byl milovníkem karbanu, připravil sebe i svého blahožatého otce na mizinu. Ve hře jest plno zajímavých scén a poutavých příhod, tak že divák je udržován v stálém napjetí. Účinkující drželi se znamenitě a snažili se úlohy své podat co možná nejlépe. Hojný potlesk nasvědčoval tomu, že náležitě obecenstvu se zavděčili. Představitel hlavního úlohy zvlášť se do nich znamenitě a podali je vesměs oduševněle a prociťně. Pan Josef Tobiška st., jenž vystoupil v úloze Pokorného, bohatého soustružníka, jenž kárá a domlouvá svému synu, který mu prokarbanil již slušné jmění, byl znamenitý a dobře si počínal. Úlohu jeho syna Viléma dobře podal a provedl pan Tom. Mára. Znamenitě provedla svoji úlohu též paní J. F. Kuncová, jako chovanka Pokorného, nakloněná jeho synovi Vilémovi. Výborným byl i mladík Wm. Tobiška, který vystoupil v úloze Nácka, který byl takřka první na jevišti. Také několik jiných úloh jako harfenisté a jiné byly zdařilé. Také všichni ostatní i své malé úlohy dosti dobře podali a přispěli svým správným pochopením úlohy k úspěchu. Po divadle rozproudivla se taneční zábava při dobré hudbě, která hrála samé skočné, kterých mladá chasa a i několik těch starších náležitě až do pozdních hodin ranních využít-kovali.

— Paní E. J. Špírková s dekou odjížděly v sobotu minulého týdne do Lincoln na návštěvu.

— Členové a členky všech českých spolků jsou zváni, jak ve velké oznamce v těchto listech každý nalezne, aby se co nejhojněji dostavili na slavnost "zdobení hrobů" v pátek dne 30. května t. r. Též jsou vyzýváni i všechny matky, aby svoje děvčata připravily a v určitý čas průvodu se účastnily, jak bývá každým rokem obyčejem. Členové, členky a matky s dětmi, kteří se průvodu účastniti chtějí, nechtě se dostaví do operní síně pp. Richtářka a Paška, odkud průvod určitě o půl jedné hodiny vyjde. Slavnost pořádá Spolek Česko-Slovanského hřbitova. Dostavte se!

— V pondělí tohoto týdne o 9. hodině ranní navštívili jsme notářskou kancelář pana J. F. Špirka a nežli jsme dostali příležitost s ním promluvit o jisté obchodní záležitosti, pozorovali jsme, kolik různých charakterů dostavilo se sem asi ve dvou hodinách. Nejdříve přišel farmer, pak pohrob-ník, vdova, hrobař, vdovec, advokát, zase vdova, farmer, salonník, cestující jednatel obchodní ve dříví, zase farmer, holič, pumpař a obuvník. Pozorovali jsme, že pan Špírk stále psal nějaké listiny a udílil rozdílné rady a za náhradu všeho viděli jsme do jeho tobolek vklouznouti dva stříbrné čtvrtáky. Mezitím byl pan Špírk volán asi pětkrát k telefonu, a kolik to mu přineslo, nám neřekl. Konečně došlo na novinaře a ten měl jen malý účet, který pan Špírk bez reptání vyplatil. Podruhé budeme hledět přijít, když nebude tak pilno.

— Graduační slavnost na naší vyšší škole započne již tento týden dne 23. května a skončí příštího týdne dne 29. května. Po tyto dni budou se odbyvati rozmanité přednášky a poučení žáků, kteří končí školní běh a budou jim odevzdány diplomy. Letošního roku bude graduovat na naší škole asi 25 žáků a žákyň, mezi nimiž nalézáme asi 15 žáků a žákyň českých rodičů,

nad čímž můžeme být hrdi, že naši wilberskou školu navštěvuje celá řada dítek českých rodičů.

— V minulém čísle těchto listů vložila se nám nemilá chyba do "Oznámení úmrtí a díkůvzdání" o zesnulém Adolfu Chábovi a sice, že nebyli správně udáni pozůstalí bratři dle stáří, což dnes opravujeme. Terezie Cháb, matka. Rudolf, Eduard, Ludvík a František Cháb, bratři. Emma Vostřez, Marie Zvoneček, Abbie a Kristina, sestry. Josef Vostřez, Fred Zvoneček, švagrové. Emilie, Rozalie a Božena Cháb, švagrové. Mnoho přátel a známých.

— Čtete bedlivě oznámky obchodníků v těchto listech uvedené a nikdy neopomeňte je navštívit.

— Ze státního rybářského oddělení přivezl minulého týdne p. W. J. O'Brien z Gretna, Neb., státní správce rybářských líhni, asi 12 desetigalonových nádob ryb k násadě do řeky Blue, jež skrze Wilber teče. Ryby k násadě byly objednány na žádost právníka B. V. Kohouta a pana Ant. Sagla, kteří byli za tím účelem před časem ve službě obchod. klubu zdejšího zvoleni, aby se o násadu ryb postarali. Ryby byly ihned rozvezeny a sice čtyři nádoby byly dány do severní části řeky, čtyři do jižní části řeky a čtyři byly dány téhož dne do Turkey Creek. Doufáme, že tato dobrá násada ryb hned nevyhyne a že budou mít naši milovníci lovu ryb opět se na ně těšiti. Nežli pan O'Brien se vrátil ke svému domovu, uspořádali mu členové obchodního klubu pěknou hostinu, při níž se náležitě pobavili.

— V pondělí tohoto týdne navštívil naše město Dr. Jos. Šimeček ze Swanton mezi vlaky a při této příležitosti navštívil také i nás, což nás velice potěšilo a bylo nám milým s ním několik minut před jeho odjezdem strávit.

JAK UDRŽUJE AEROPLAN ROVNÁHU.

Při úžasném pokroku aviatiky, jehož svědky jsme během několika posledních let, nesla se snaha přirozeně k tomu, aby se zvětšila bezpečnost aeroplanu. Jedna cesta k tomu vedoucí je docelení stability aeroplanu, to jest schopnosti udržeti se v rovnováze za každých okolností. A opět při řešení této otázky bylo dosaženo obrovských pokroků a neobyčejné dokonalosti. Tím se aeroplan velice přiblížil svému účelu: státi se ideálním dopravním prostředkem, jakého dosud lidstvo postráдало.

Aby aeroplan byl učiněn stabilním, používáno nejrůznějších prostředků; někdy dobrých, někdy naivních, směšných. Otázka stability vrtala mozky vynálezů genialních i těch, kteří si titul "vynálezce" přivlastňují neoprávněně. Dalo by se mnoho zábavných historii o tom napsati. Leč ty prozatím nechme stranou.

Velký počet všech konstrukterů aeroplanů volil za prostředek stabilisující plochy ocasní uspořádané za křídly, tato byla postavena do tvaru V nebo opatřena svislými plochami. Tento způsob se dosud u většiny aeroplanů udržel. Pozorujme však podrobně, jaký účinek mají jmenovaná zařízení. Aeroplan toho druhu lítá stabilně i za silného větru, jak dokázaly výkony mnohých aviatiků. Přijdou-li však ošemetné nárazy větru, tu nejdříve se stane, že aeroplan dle obvyklého ření "ztratí stabilitu." Řítí se k zemi zbaven pevné opory ve vzduchu. Namane se otázka: vrátí se padající aeroplan do správné polohy či se sřítí bez nejmenší snahy, aby se narovnal? Odpověď je snadná: stabilní aeroplan i tehdy, když se řítí, zachová schopnost narovnat se. Tato schopnost, kterou nemůže ztratiti, mírní jeho pád neustále, zmenšuje jeho úhel a posléze ocitne se aeroplan opět v rovnovážné poloze. To se musí státi i tehdy, nepřičinili-li se o to řidič. Neztratí-li aviatik však duchapřítomnost, tu se aeroplan narovná za součinnosti výškového kormidla mnohem rychleji.

To jest řečeno o aeroplanech obyčejného typu, opatřených stabilisacním ocasem. Tato létadla, řítí-li se, mají skutečně snahu se narovnat. U některých je snaha ta pramalá, u jiných značná. Záleží to na typu a konstrukci stroje samotného. Tím se stane, že aeroplan po nějaké chvíli přijde do rovnovážné polohy a letí nerušeně dále. Celé nebezpečí je pak v tom, že nastane-li pád nízkou nad zemí, ne-

zbude dosti času, aby se aeroplan narovnal a sřítí se více či méně prudce. A to je přirozeně nejdůležitějším požadavkem, aby aeroplan vyrovnal rychle, krátkým kyvem, neboť tím se nebezpečí nepoměrně zmenší.

Aeroplany opatřené toliko ocasními plochami nevyhovují tomuto požadavku. Doluholetá zkušenost ukázala, že vyrovnávají velmi pomalu, že jeví jen nepatrnou snahu se narovnat a že v případě pádu musí se spoléhati pilot toliko na sebe. Podaří-li se mu v kritickém okamžiku výškovým kormidlem pád zmírniti, je zachráněn. Neřítí-li to možno, pak stroj sám bezvládně se sřítí a mezi svými troskami poho-vá i letec samotný.

Uvědomíme-li si to vše, uznáme, že stroje jiného druhu nemohou míti žádnou budoucnost. Jsme nuceni prohlédnouti se pak po létadlech, jež by vyrovnávala rychle a krátkým kyvem každou výhyčku, ať podélnou nebo příčnou, za bezvětrí jako za silného větru.

Existují takováto létadla? Byla již vynalezena?

Ano. V naší staré vlasti, v Čechách, byla vynalezena. Málokdo má o tom tušení.

A skutečně první automaticky stabilní, to jest rovnováhu samočinně udržující aeroplan byl vynalezen, zbudován a zkoušen v Čechách u Trutnova na podzim r. 1907 konstruktéry Wellsem a Etrichem. Bylo to létadlo klouzavé, snažející se za větru se vahu až 250 m. daleko. Z něho vyvinuly se pak jednoplošňky Etrichovy, jež jsou dnes skoro jedinými létadly, jež se mohou automatickou stabilitou honositi.

Princip, na němž jsou založeny a který jim přirozenou stabilitu dodává, je odporován na semenech rostliny kanonie. Tato semena mají malou nosnou plochu tvaru půlměsíce, jejíž nazad vyběhající laloky jsou pak zdůru zdviženy, takže se směrem letu uzavírají úhel záporný. Semena ta za větru rozletují se daleko do kraje a — co jest nejzajímavějšího — nepřekotí se za letu nikdy a vždycky zachovávají rovnováhu. Kdo by tušil při pohledu na poletující semena jakési javanské rostliny, že jejich princip vedl ku geniálnímu rozřešení přirozené stability, jež provedl rakouský konstruktér Etrich? Použil nosní plochy sestrosně dle vzoru kanonie, s jejími negativními laloky, aby pak se létadlo dalo řídit, opatřil je krátkým holubím ocasem. Ocas tu nemá za účel stabilitu udržovati, neboť nosná plocha sama k tomu plně dostačí.

Výhodou pak Etrichových jednoplošňků jest, že vyrovnávají každou výhyčku bleskurychlým kyvem a zachovávají rovnováhu i za nejprudšího větru. Překocení létadla je vyloučeno. A stane-li se snad tu a tam nějaká nehoda, je nutno vinit z ní řidiče. Tento sám často kazí stabilitu létadla, místo aby ji podporoval.

Budoucnost náleží toliko aeroplanům, u nichž přirozená stabilita jest vlastností nosné plochy samé. O tom sporu není a býti nemůže.

Mezi koňáři.

"Ten kůň, kteréhoš včera koupil, musí býti mreha zlá."

"Není, ba naopak, jest velice laskavý, neboť když jsem jej vyváděl ze stáje, postavil se na zadní nohy a předníma mne chtěl obejmouti."

Zábavné, odborné knihy, pro všechna věsta, spisy diva- a vzdělavači delní, školní, atd., jsou na skladě v našem knihkupectví. Semnany pošleme zdarma na požádání. NÁRODNÍ TISKÁRNA. 509-511 So. 13th Str., Omaha, Neb.

Oznámení úmrtí a díkůvzdání.

Hlubokým žalem sklíčení oznamujeme všem přátelům a známým, že náš milovaný manžel, otec a dědeček,

Josef Chrastil

zemřel po krátké nemoci v sobotu dne 10. května 1913 ve stáří 55 roků a pěti měsících. Narozen byl v Praze v Čechách. Pohřeb drahého zesnulého konán v úterý z domu smutku do Crete na hřbitov Riverside.

Tímto vzdáváme nejsrdečnější díky všem přátelům a známým, kteří našeho milovaného manžela, otec a dědečka k poslednímu odpočinku doprovodili. Zvláštní dík nechť přijme pan Václav Průcha z Wilber za dojemnou řeč jak v domě smutku tak též na hřbitově, dále sbor zpěvaček též z Wilber, dále dárci květin na rakev zesnulého položených a vůbec všichni, kdož jakýmkoliv způsobem soustrast na jevo nám dali.

JOSEFA CHRASTILOVÁ, truelhčí manželka.

Jan a Josef, synové.

Anna, Marie, Antonie, Růžena, Emma, Helena, deery.

Frank Chrastil, J. M. Hynek, J. E. Sedláček, Jos. S. Chrastil,

Jos. Vašta a Frank Bařinka, zeťové.

Anna Chrastil, snacha, a patnáct vnuků.

Crete, Nebraska, dne 16. května 1913.

Oznámení úmrtí a díkůvzdání.

Velkým bolem a zármutkem postižení, oznamujeme všem našim přátelům, známým a sousedům, že naše milovaná dcera a sestra

Marie Kočí

rozená 26. října roku 1880 v okresu Hořovickém, v Čechách, zemřela ve stáří 32 roků, 6 měsíců a 15 dní po své delší dobu již trvající nemoci v neděli, dne 11. května 1913 u své sestry pí. Boženy Aksamitové blize Dewese, okres Nuckolls, Nebr., a pozůstatky její byly přivezeny do Wilber, kde byla za velkého účastenství přátel a známých uložena k věčnému odpočinku na hřbitově Sunny Side. Přejeme si touto cestou poděkovati všem přátelům a známým, kdož nám jakékoli služby prokázali a jakýmkoliv způsobem bol a žal náš zmírniti se snažili. Dále pak co nejvřeleji děkujeme všem dárcům květin, kteří krásným kvítím pokryli rakev naší drahé zesulé, panu F. J. Sadílkovi za dojemná slova útěchy, pěvcům za doprovod a přednes pohřebních písní, firmě Ed. Huletz & Co. za vzorné obstarání pohřbu, panu Fr. Kálalovi za jeho práci a vyzdobení hrobu a všem těm, kdož přišli a naši milovanou deuru a sestru k místu věčného odpočinku doprovodili. Drazí přátelé, nikdy nezapomeneme, co jste pro nás a naši drahou zesnulou vykonali a bude nám vždy milou upomínkou na Vás, milí přátelé, a protož přijímáme všichni ještě jednou od žalem postižených ty nejsrdečnější díky za vše.

Za truelhčí pozůstalé:

JOHANNA KOČÍ, matka. Antonín, Václav, Bohumil a František, bratři; Božena Aksamitová, Barbora Mercelová, Anna Štičková, Františka Součková, Johanna Balounová, Emilie Štičková a Abbie Kočí, sestry, a mnoho přátel a známých.

Wilber, Nebr., 15. května 1913.

Ctěným spolkům a krajanům!

Frank Anýž, jr.,

obstará vám dobrou hudbu pro každou příležitost jako ku ple-sům, svatbám, slavnostem, pohřbům a pod. Nejlepší výběr českých i amerických kusů těch nejnovějších. Hudba plechová i smyčcová. Hudbu obdržíte od třech členů i více. Potřebujete-li jakoukoliv hudbu, obraťte se na Fr. Anýž ml., ve Wilber, Neb., který vám dobrou hudbu obstará. 44tgr

Storý
Old Saxon
Bräu
"WITH THAT RARE OLD TANG"

A. F. Zajíček Drug Co.

Nežli koupíte dárky ke graduaci, zastavte se u nás a prohlédněte si naše broušené sklo a porcelánové nádoby. 52-1

Předplaťte se na Wilberské Listy.

Předplatné obnáší pouze \$1.50 na rok.